

Eindverslag regionale welzijnsrondes

Inhoud

1. Uitgangspunt
 - 1.1 Achtergrond
 - 1.2 Doelstelling
 - 1.3 Rol provinciebestuur Limburg
2. Verloop
 - 2.1 Cijfers
 - 2.2 Theoretisch
 - 2.3 Praktisch
3. Verslagen
 - 3.1 Opmerkingen algemeen
 - 3.1.1 Feiten/Noden
 - 3.1.2 Prioriteiten
 - 3.1.3 Acties
 - 3.1.4 Samenwerking
 - 3.1.4.1 Micro-niveau
 - 3.1.4.2 Meso-niveau
 - 3.1.4.3 Macro-niveau
 - 3.2 Opmerkingen specifiek: klemtoon regio
 - 3.2.1 Midden-Limburg
 - 3.2.2 Noord-Limburg
 - 3.2.3 Zuid-Limburg
 - 3.2.4 West-Limburg
 - 3.2.5 Maasland

1. Uitgangspunt

1.1 Achtergrond

Ingrijpende maatschappelijke ontwikkelingen op economisch en sociaal vlak laten zich hard voelen op het niveau van de lokale gemeenschap. Een gezamenlijke welzijnsstrategie tussen alle partners op het veld zal nodig zijn om de sociale klappen op te vangen. Actie op niveau van individuele hulpverlening en bijstand, het gezin, ieders sociaal netwerk en de sociale samenhang in onze provincie is nodig.

1.2 Doelstelling

- Lokale beleidsmakers voeden in functie van de opmaak van hun meerjarenplanning.
- Stimuleren van samenwerking tussen lokale beleidsverantwoordelijken, welzijns- en gezondheidspartners, middenveld en andere lokale actoren gericht op de regionale welzijnsnaden en de gevolgen van de bedrijfssluiting(en).

1.3 Rol provinciebestuur

Het provinciebestuur verenigt haar 4 kerntaken in deze welzijnsrondes:

- 1. ondersteuning sociale beleidsplanning**
- 2. organisatie netwerking** relevante actoren
- 3. opstellen sociale kaart**, om specifieke regionale en lokale noden in kaart te brengen
- 4. impulsen** te geven voor mogelijke acties die lokaal of regionaal opgenomen worden, overeenkomstig de principes van het bestuursakkoord met Vlaanderen.

2. Verloop

2.1 Cijfers

Welzijnsregio	Gemeente	Datum	Aantal aanwezigen
Midden-Limburg	Hasselt	27 mei 2013	73
Noord-Limburg	Overpelt	14 mei 2013	103
Zuid-Limburg	Tongeren	28 mei 2013	38
	Sint-Truiden	22 mei 2013	54
West-Limburg	Heusden-Zolder	17 juni 2013	52
Maasland	Maasmechelen	5 juni 2013	64
			384

Aanwezigen :Professionals + vrijwilligers/publieke en private sector/Nulde lijn,1ste lijn, 2de lijn/ middenveld/vakorganisaties + industrie

Weinig opmerkingen over ‘hoe moet dit gerealiseerd worden?’ of ‘wie gaat dit betalen ?’, meer vaststellingen en wensen.

Goede analyse, samen met een aantal publicaties van directie MENS (afdeling Diversiteit/Programmacel) van Provincie Limburg (011 23 72 12) of via www.limburg.be

Werken aan welzijn .Uitdagingen voor Limburg (2009)

Armoede in Limburg in beeld (2010)

Een sociale evolutieschets van Limburg (2011)

Signalenbundel LSO (2012)

Permanente cijfers Limburg – Steunpunt Sociale Planning (2013)

2.2 Theoretisch

Verloop van de avond

Deel 1 (plenair): voorstelling omgevingsanalyse. Aan de hand van een aantal demografische en sociale kerncijfers worden de regio en gemeentes in kaart gebracht. Deze cijfers fungeren als eye opener en als onderbouw voor mogelijke beleidsprioriteiten.

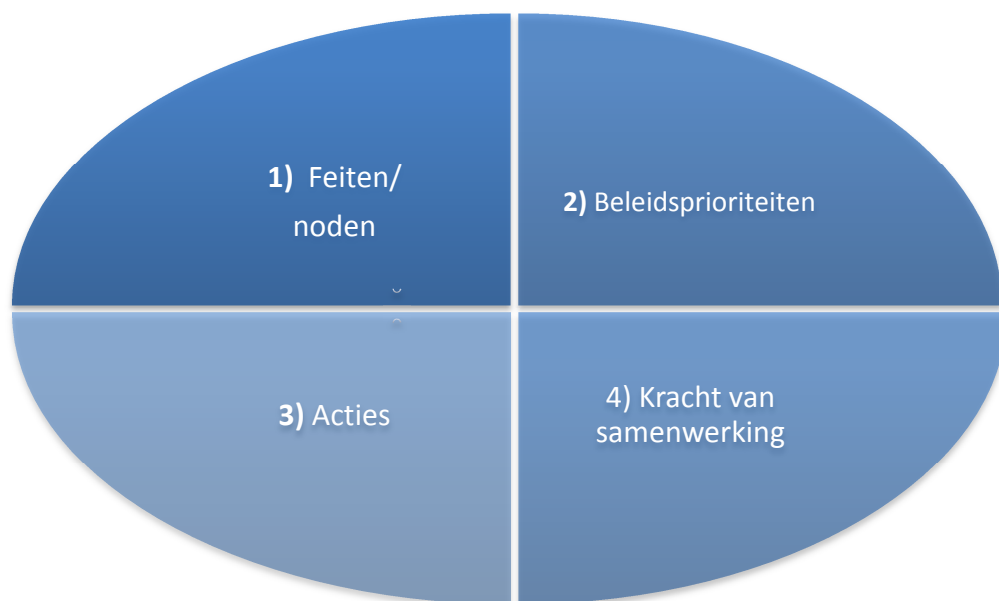
Beleid voeren of uitstippelen doe je als beleidsmaker echter nooit alleen. Samenwerking tussen lokale partners op het veld (welzijns-en gezondheidsactoren, middenveld, woon- en werkactoren, ..) is cruciaal en creëert alleen maar extra mogelijkheden.

Deel 2 (in groepjes): 3 types dialoogtafels. Aanwezigen gaan in groepjes van max 12 personen (inclusief gespreksleider en verslaggever) in gesprek over samen werken aan welzijn. Dit vanuit de focus op versterking van :

- 1) individuele hulpverlening en bijstand
- 2) het gezin en het eigen sociaal netwerk,
- 3) sociale samenhang.

Deelnemers konden bij hun inschrijving aangeven welk type dialoogtafel hun voorkeur wegdraagt.

Kernvraag is: wat kunnen we elk van ons en vooral wat kunnen we samen doen om de lokale gemeenschap op die 3 niveaus te versterken ?

2.2 Praktisch

Vooropgestelde indeling loopt in praktijk door elkaar.
Veel verwijzingen naar elkaar.
Overlappingen, raakpunten, dwarsverbanden.

Toch werd in dit eindverslag de geplande opdeling aangehouden (alle verslagen volgen deze indeling).

3 Verslagen

3.1 Opmerkingen

3.1.1 Feiten/Noden

***Toename onzekerheid, stress, onduidelijkheid, versnippering, onoverzichtelijkheid voorzieningen, ondoorzichtigheid van regelgeving (leidt soms tot problematische situaties, hogere werkdruk**

***Verharding maatschappij: daling sterkte familiebanden, hogere eisen, strengere regels(b.v. toenemende controles op 'zwartwerk'): gevolgen enerzijds toename onverdraagzaamheid anderzijds vermindering solidariteit**

***Toename multiproblematieken (b.v. wegens wisselende gezinssamenstelling) en steeds zwaarder wordende multiproblematieken**

*** Tendens vermarkting van de zorg (cfr. openbare aanbestedingen in welzijnssector)**

- Toenemende vergrijzing

*Gevolgen: vereenzaming, wachtlijsten voor zorgaanbod ouderen (cfr aanvragen thuiszorg)

*Verdunning van sociale samenhang (letterlijke en figuurlijke afstand tussen generaties groeit)

*Druk op gezinnen neemt toe: tegelijkertijd zorg voor kinderen én ouders; onthaalouders voor ouderen?!

* Familiale draagkracht voor ouderenzorg neemt af, gevolg : stijgende ouderen mis(be)handeling

*Versnippering in ouderenzorg; verzuiling nog steeds een feit → meerwaarde voor gebruikers?

Toenemende (kans)armoede

*Toenemende verarming middenklasse (Hierop rust schaamte, taboe; b.v. 'geleiwijken'= naar buitenwereld toe schijn ophouden, binnenshuis alleen gelei op boterhammen

*Toename aantal werkenden in kansarmoede

*Verlies koopkracht maar te gemakkelijke kredietverlening :toename schuldenproblematiek en leninglast

* Consumptiedrang is oorzaak voor armoedestijging (b.v. hoge waterrekeningen)

*Toename echtscheidingen leidt tot meer éénoudergezinnen : meer kans op armoede

*Hoog aantal geboortes in kansarme gezinnen

*Toename studenten met leefloon

*Mensen besparen op gezondheidszorg

*Aandacht voor energiearmoede (budgetmeters...)

*Risico bestaat dat mensen in kwetsbare posities zich nestelen in situatie (uitkeringsval, depressie, moedeloosheid,...)

- *Mentale 'down' van mensen in een moeilijke situatie sleept hele gezin mee in negatieve spiraal
- *Ontbreken sociaal netwerk voor mensen in armoede
- *Verontrustende, immense, toename kinderarmoede
- Toenemende diversiteit
 - *Verschillende culturen zien als rijkdom
 - *1ste generatie maakte mijnsluiting mee (nb jongere ouders waren toen thuis) ; 2de generatie Fordsluiting
 - *Bestaan van concentratiewijken
 - *Bij dalende welvaart dreigen bevolkingsgroepen tegen elkaar uitgespeeld te worden
 - *Kennis Nederlandse taal bij huwelijksmigratie?!
 - *Stijging van het aantal scheidingen bij de allochtone gemeenschap brengt knelpunten voort: taalproblematiek, isolement, geen netwerk, verborgen armoede
- Afnemende sociale cohesie
 - *Groeiende kloof tussen tweeverdieners (die geen tijd hebben) en werklozen (die wel tijd hebben)
 - *Alternatieven voor het verenigingsleven zijn een feit: mensen zijn nog geëngageerd, maar uiten dit niet altijd meer via het 'klassieke' middenveld
- Groeiende wachtlijsten bv CGG
- Onbekendheid met (grond)rechten

3.1.2 Prioriteiten

- ***Degelijke basiswerking en dienstverlening die dicht bij de mensen staat (maatwerk!)**
- ***Dienstverlening moet aanleunen bij leefwereld betrokkenen: geen taken overnemen ten koste van de zelfredzaamheid van mensen**
- Ruimtelijk
 - *Gebrek sociale woningen
 - *Belang voldoende betaalbare woningen met basiscomfort (koop- en huurwoningen)
 - *Aanmoedigen allerlei vormen van samenhuizen (samenwonen, woon-delen, kangoeroewonen,...), zorgwonen (woningaanpassing!), doorgroeiflats, leefgemeenschappen voor ouderen?
 - *Nieuwe woonvormen voor jongeren stimuleren
- Financieel
 - *Belang schuldhulpbemiddeling; financiële begeleiding (budgetbeheer)
 - *Overheidssteun bij overbruggen leningen
 - * Meer mogelijk maken zorgkredieten?!
- Onderwijs
 - *Lage doorstroming naar hoger onderwijs
 - *Ongekwalficeerde uitstroom van vooral allochtone jongeren
 - *Beter op de hoogte zijn van thuissituatie van gezinnen (Sociaal zwakke omgeving leidt kinderen vaak naar het BSO, ook al hebben ze talenten voor ASO of TSO) ; sociale foto=informatie naar leerkrachten
 - *Opgelet : soms grote afstand tussen verwachtingen onderwijs en draagkracht van gezinnen

- Arbeid en tewerkstelling
 - *Aandacht voor ondernemerscultuur
 - *Tewerkstellingskansen voor laaggeschoolden vergroten (bv uitbreiding systeem instapstages)
 - *Gemis aan werkethiek bij jongeren die opgroeien met werkloze ouders
 - *Niet iedereen is te activeren
 - *Belang sociale economie
 - *Artikel 60 goed opvolgen
- Jeugd
 - *Stijging leefloners in categorie 18-25 jaar: dreigende marginalisering
 - *Lange wachtlijsten jeugdbijstand
 - *Langer 'thuis' (moeten) wonen gaat ten koste van het eigen netwerk van jongeren
 - *Vermijden van vicieuze cirkel voor maatschappelijke kwetsbare jongeren : lage scholing leidt tot armoede; armoede leidt tot minder kansen
 - *Oppassen voor gelatenheid bij jongeren; crisis heeft een verlamdend effect op jeugd: we vinden toch geen werk...
- Aandacht voor speciale doelgroepen: psychiatrische patiënten; daklozen (crisisopvang!); nieuwkomers; jongeren in armoede
 - *Hierbij outreachend werken
 - *Zorgopleidingen moeten toegespitst worden op deze categorie
- Diversiteit
 - *Nood aan wederzijds leren kennen
 - *Werken aan taalsterkte binnen gezinnen; pas op, taalarmoede is niet gelijk aan gebrekkige kennis van het Nederlands
 - *Nood aan bruggenbouwers tussen gemeenschappen

3.1.3 Acties

***Geen (tijdelijke , kleine) projecten maar aanpak structureel inbouwen in beleid, zowel Federaal (bv subsidies voor socio-culturele participatie van de POD-MI), Vlaanderen, provinciebestuur Limburg, lokale besturen; rekening houden met bestuurskracht, bevoegdheden en schaalgrootte; duurzame projecten: geen steekvlampolitiek**

***Te veel losse subsidies, te veel afhankelijkheid van tijdelijke subsidiepotjes;**

***Pro-actief werken, geen afwachtende houding aannemen**

***Uitgaan van eigen kracht van mensen (positief zelfbeeld verbeteren) ; empowerend werken**

*** Meer ambulante hulpverlening**

- Armoedebeleid
 - *Vooral kinderarmoede tegengaan: kinderen dragen lot mee van ouders, vicieuze cirkel doorbreken
 - *Meerwaarde: Werken met ervaringsdeskundigen
 - *Groepsmatige aanpak van armoede belangrijk

- Cijfers clusteren
 - *Inschrijvingen op elkaar afstemmen cfr. Kruispuntbank (b.v. OMNIO-statuut; wachtlijsten sociale woningen)
 - *Maatschappelijke fenomenen belichten vanuit verschillende inzichtpunten; gevolg gerichtere acties en inclusief beleid
 - *Belang up to date houden, goede sociale kaarten voor gemeenten (in kaart brengen aanbod dienstverlening)
 - *Effectmeting in sociale sector: méér dan cijfers alleen (= economisch denken)!; cfr “inspecties?! Moeten kwantiteit halen. Als we inzetten op kwetsbare groep verminderen soms resultaten, hierop worden we afgerekend. Kwaliteitszorg?”
 - *Publicaties en studies bundelen
- Kinderopvang
 - (verwachting: daling vraag wegens daling aantal geboortes)
 - *Meer aandacht voor taalvaardigheid
- Vrijwilligersbeleid
 - *Coördinatie van vrijwilligerswerkingen (centrale databank?!)
 - *Belang van mantelzorg (ook bij allochtonen): meer waarderen mantelzorg!
 - * Statuut mantelzorgers
 - *Zelforganisaties erkennen en ondersteunen
 - *Drempels wegwerken voor buddy’s
 - *Opwaarderen middenveld ; meer samenwerking middenveld en professionele organisaties = link leggen tussen professionals en het verenigingsleven (maar let op: de rol van het verenigingsleven is veranderd: meer kortlopende engagementen, meer (tijdelijke) verenigingen op basis van gelijklopende belangen)
- Grenzen bewaken vermaatschappelijking van de zorg
 - *Toenemende individualisering ; afname sociaal draagvlak
 - *Afschrikking door regelgeving van vrijwilligerswerk
 - *Er wordt steeds meer verwacht van netwerk (ondersteunen overbelaste mantelzorgers!)
 - *Hoeveel kan maatschappij aan? (bv afbouw psychiatrische bedden)
 - *Overheid mag verantwoordelijkheid niet afschuiven: middelen en personeel blijven voorzien
- Cliënt gerichte coördinatie
 - *Nu soms hulp aangeboden waar cliënt niet om gevraagd heeft
 - *Globale situatie van gezinnen als uitgangspunt nemen
 - *Oppassen voor afhankelijkheid van professionelen
 - *Te vaak en te vlug doorverwijzing naar professionele hulp: meer beroep doen op omgeving : aanklappende hulpverlening nodig (niet loslaten na één jaar)
- Onderwijsbeleid
 - *Lager Onderwijs: vooral inzetten op 0-3 jaar (Huiswerkbegeleiding zeer relevant voor kinderen uit zwakkere milieus)
 - * Thuisbegeleiding : niet enkel huiswerkklasjes maar ook aanbieden voor +12-jarigen
 - *Secundair onderwijs: vooral inzetten op peers
 - * Inzetten op leren leren (studie-aanpak)
 - * Meer volwaardige opleidingen aanbieden in Limburg: UHasselt?!
 - *Goede praktijk: Brede school
 - *Belang schoolopbouwwerk

- * Afstemmen onderwijs-arbeid (aangepast aan behoeften)
- * Kloof dichten tussen leerkrachten en ouders
- * Digitale kloof dichten
- * Meer gedifferentieerde en uitdagende leerprojecten aanbieden (b.v. KRC-project)
- * Leerlingen die sociale projecten willen ondernemen even hard stimuleren : b.v. als iemand een project rond armoede wil doen, dit even hard stimuleren als de traditionele 'mini-onderneming'
- Diversiteitsbeleid
 - * Aandacht voor taalonderwijs (maar ook VDAB- brochures in Arabisch/Turks vertalen om connecties te leggen)
 - * Gemeenschappelijke ontmoetingsmogelijkheden creëren: uitwisseling stimuleren
 - * Inzetten op positieve beeldvorming: rolmodellen in de schijnwerpers; promoteams?
 - * Faciliteren openstellen verenigingsleven
 - * Belang van 'gekleurde armoede'-bestrijding
- Opvoedingsondersteuning
 - * Taboes wegwerken cfr. Huizen van het Kind
 - * Investeren in preventieve gezinsondersteuning!
 - * Vermijden latere leerachterstand
 - * Inzetten op voorkomen taalachterstand
- Ondersteunen buurt- en opbouwwerk :
 - * Buurtcentra zijn geschikte plaatsen voor aanbod zorg en voor contacten
 - * Aandacht voor sociale cohesie
 - * Solidariteit verhogen in directe woonomgeving
 - * Zinnige tijdsbesteding jongeren
 - * Activeren gemeenschapsleven
 - * Laagdrempelige ontmoetingsplaatsen uitbouwen in buurten
 - * Verlaag drempel naar hulpverlening : verkoop geen "goedkope tweedehandskleren", verkoop "betaalbare vintageoutfits"
 - * Belang van huisbezoeken!! De straat opgaan. Geen hulpverlening van achter bureau
 - * Belang van uitwisseling (b.v. Bezoekersteams RIMO in Houthalen-Oost)
 - * Uitgaan van de krachten en talenten van mensen(b.v. Eigen Kracht Conferenties); coachend kijken naar mensen
 - * Meer technologie gebruiken in de zorg: digitaal werken kan administratie vereenvoudigen
 - * Vergroening : volkstuintjes!
 - * Belang voeding : sociale restaurants, sociale kruideniers

3.1.4 Samenwerking

- * **Superbelangrijk!!!**
- * **Eiland mentaliteit tegengaan, schotten opheffen tussen organisaties, voorzieningen, sectoren...veronderstelt doorbreken vaste structuren**
- * **Integrale aanpak, hefboomwerking!!! (bv RWO, samenwerking opvoedingsondersteuning-onderwijs**
- * **Vermijden overlap, dubbelwerk...**
- * **Inzetten op samenwerking om meest kwetsbaren te bereiken**
- * **Uitgaan van wat er al is: o.a. Weken van Verbondenheid stimuleren**

- *Tijd en energie vrijmaken voor samenwerking! Over het muurtje durven kijken!**
- *Van elkaar leren: uitwisseling methodieken en instrumenten ook leren van buitenlandse voorbeelden**
- *Goede voorbeelden (Ontbijt Gezinsbond, Project Bijtanken, Welzijnsschakels, Inloopcentra, Dorpsrestaurants of sociale restaurants zoals 'Klein Spanje', IN-ZET Beringen, Hart voor Limburg, DOMO, Praatcafé Dementie,...)**
- *Bestaande goede vormen van samenwerking verder ondersteunen (LCO, Thuiscompagnie, Welzijnsregio ,IJH,CGZ...)**

3.1.4.1 Microniveau (individu)

- *Belang preventie, werken aan zelfbeeld individu
- *Belang samenwerking tussen generaties

3.1.4.2 Mesoniveau (buurt, lokale gemeenschap)

- *Samenwerking bevorderen (bv industrie Genk-Zuid en maatschappelijk kwetsbare jongeren)(bv project 'bedrijfssluiting')
- *Ondersteunen lotgenotenwerkingen
- *Samenwerking stimuleren tussen vrijwilligers en professionelen

3.1.4.3 Macroniveau (organisatie, diensten, instellingen, voorzieningen)

- *Minimaal : doorverwijzing overleg (in functie van cliënt); elkaar leren kennen; uitwisseling van gegevens, gebruik maken van elkaars doelgroepen; elkaars expertise gebruiken = weten wie wat doet; goede methodes verspreiden (b.v. van St. Vincentiusverenigingen)

Samenwerking tussen diensten en organisaties via afspraken, overeenkomsten, protocollen, samenwerkingsakkoorden... van Jac-CAD, gemeente-CAD, OCMW-private diensten zoals K&G, GGZ-onderwijs, CAW-RIMO, Voedselbank-Opbouwwerk, OCMW-Sint Vincentius, intermutualistische samenwerking, bejaardenhuizen-kinderopvang, zelforganisaties-scholen, ... tot voedselteams of de coöperatieve gedachte promoten

- *Maximaal : Centralisatie van diensten (bv Huis van het Kind)
- Schotten tussen voorzieningen weghalen (bv thuisverpleging en opbouwwerk)

- *Regierol lokale besturen!! (meer dan actor rol); gemeenten moeten 'nestor' zijn en zorgen voor professionele coördinatie

Meer voorrang geven aan welzijn in de gemeenten (dienstverlening ook tijdens middagpauzes voorzien)

Meer samenwerking OCMW-gemeentelijke sociale dienst; maar Lokaal Sociaal Beleid is meer dan ondersteunen OCMW

Meer één loket (Sociale Huizen)

Meer intergemeentelijke samenwerking

Meer samenwerking bestuur-middenveld

Meer aanbieden overlegtafels : gemeenten, OCMW's, Provinciebestuur Limburg.

- *Rol provinciebestuur : regionale ontmoetingsmomenten zoals welzijnsconferenties

3.2 Specifieke klemtonen regio

3.2.1 Midden-Limburg

- Samenwerking industrie – maatschappelijk kwetsbare jongeren
- Belang kleinschalige of wijkgerichte werking : ‘verdorpen’ (“hou rekening met kleinschalige ‘huismussenprojecten’”)
- Samenwerking met etnisch-culturele minderheden

3.2.2 West-Limburg

- Projecten verankeren in bestaande structuren (b.v. OCMW)

3.2.3 Noord-Limburg

- Andere aanpak dan in grote steden: de ‘eigenheid’ van Limburg bewaken!
- Regierol lokale besturen

3.2.4 Zuid-Limburg

- Intergemeentelijke samenwerking
- Samenwerking tussen organisaties (vanuit positieve ervaringen RELING, LCO,RIMO...)

3.2.5 Maasland

- Mobiliteit! (bereikbaarheid) belang openbaar vervoer, belbus
- Opstarten projecten in regio bv. CAD, JAC en leefbaarheid in wijken stimuleren